

Examenul de bacalaureat național 2020
Proba E. d)
Logică, argumentare și comunicare

Test 8

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I.TÉTEL

30 pont

A. Írjátok le a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűt, az alábbi esetek mindegyikében. Mindegyik kérdéssoportnál csak egyetlen helyes válasz létezik.

1. Egy helyes bizonyítás esetében a bizonyítandó tézis **nem** lehet:

- a. valószínű kijelentés
- b. megcáfolt kijelentés
- c. igaz kijelentés
- d. legalább valószínű kijelentés

2. Az alábbiak közül melyik az *Egyetlen ember sem tökéletes, tehát egyetlen tökéletes lény sem ember* következtetés:

- a. közvetlen dedukció
- b. közvetett dedukció
- c. teljes indukció
- d. részleges indukció

3. Melyik két fogalom között van alá-fölérendeltségi logikai viszony:

- a. emlős és vízi állat
- b. hal és delfin
- c. hal és emlős
- d. delfin és emlős

4. Melyik az *Egyetlen logikát kedvelő személy gondolkodása sem összefüggéstelen* kijelentés terjedelmét jelölő kvantor:

- a. egyetlen személy
- b. egyetlen
- c. egyetlen kedvelő személy
- d. egyetlen logikát kedvelő személy

5. Melyik az osztályozás logikai műveletének eredménye:

- a. az osztályozás elemei
- b. a szempont
- c. az osztályok
- d. az osztályozás alapja

6. A *négyszögű kör* terminus:

- a. logikailag üres
- b. tényszerűen üres
- c. nem üres
- d. empirikusan üres

7. A részleges indukció esetén a konklúzió:

- a. kevésbé általános mint a premissák, amelyekből származik
- b. általánossági foka a premissákéval megegyező
- c. minden esetben biztos
- d. általánosabb mint a premissák, amelyekből származik

8. A tárgyak milyen osztályát feltételezi a teljes indukció:

- a. végtelen
- b. széles
- c. véges
- d. gyarapodó

9. A *tanuló*, *gerinces*, *emlős* és *ember* terminusok közül melyiknek van a legnagyobb intenziója (melyiknek a tartalma a leggazdagabb):

- a. gerinces
- b. tanuló
- c. ember
- d. emlős

10. Az alábbiak közül melyik logikai hibát képviseli az, hogy egy szillogizmusban a középső terminus jelentése nem ugyanaz mindkét premisszában:

- a. amfibólia
- b. felosztás
- c. kétértelműség
- d. összetétel

20 pont

B. Adottak az A, B, C, D és E terminusok úgy, hogy A ellentét viszonyban van E-vel, és mindkettő B-nek a fajfogalma; C alárendeltje A-nak; D kereszteződési viszonyban van A-val is és B-vel is, de kizárási viszonyban van C-vel és E-vel.

1. Ábrázoljátok a Venn-diagramok módszerével, közös diagramban, az öt terminus közötti logikai viszonyokat.

2 pont

2. Az A, B, C, D és E terminusok közötti viszonyok alapján állapítsátok meg az alábbi kijelentések igazságértékét (jelöljétek **I**-vel az igazat és **H**-val a hamist):

- a. Némely $B - A$.
- b. Minden $C - A$.
- c. Némely $D - C$.
- d. Egyetlen E sem A.
- e. Némely C nem B.
- f. Egyetlen A sem D.
- g. Némely B nem E.
- h. Minden $A - C$.

8 pont

II.TÉTEL

30 pont

Adottak a következő kijelentések:

1. Egyetlen jószándék sem elegendő megvalósítani valamit.
2. Némely bírálat, amely a szeretett személyektől származik, építő jellegű.
3. Némely híresztelés nem igaz.
4. Minden iskolán kívüli tevékenység kedves a tanulóknak.

A. Alkossátok meg, formális és természetes n nyelvezetben egyaránt, az 1-es kijelentés ellentettjét, a 2-es kijelentésnek ellentmondó kijelentést, a 3-as kijelentés alárendelt ellentétét és a 4-es kijelentés alárendeltjét. **8 pont**

B. Alkalmazzatok a megfordítás (konverzió) és átalakítás (obverzió) műveleteit az 1-es és 2-es kijelentésen, megalkotva ezek helyes megfordítottját és átalakítottját, formális és természetes nyelvezetben egyaránt. **8 pont**

C. Alkossátok meg, formális és természetes nyelvezetben egyaránt, a 3-as kijelentés fölérendeltje megfordítottjának átalakítottját, illetve a 4-es kijelentés alárendeltjének megfordítottját. **6 pont**

D. Két tanuló, X és Y, így vélekedik:

X: Ha egyes minőségi termékek nem drágák, akkor egyetlen drága termék sem minőségi.

Y: Abból, hogy minden fiatal érdekel a saját jövője, következtethetjük, hogy egyetlen fiatalnak sem érdektelen a saját jövője.

a. Írjátok le formális nyelvezetben a két tanuló vélekedését; **4 pont**

b. állapítsátok meg, hogy a formalizált következtetések logikailag helyesek vagy helytelenek; **2 pont**

c. magyarázzátok meg, hogy X tanuló következtetése miért helyes vagy helytelen logikailag. **2 pont**

III. TÉTEL **30 pont**

A. Adottak a következő szillogizmus-módozatok: eae-1, aoo-3.

1. Írjátok le a nekük megfelelő következtetési sémákat, és alkossatok, természetes nyelvezetben, egy olyan szillogizmust, amely megfelel a kettő közül valamelyiknek. **8 pont**

2. Ellenőrizték a Venn-diagramok módszerével mindkét szillogizmus-módozat validitását, feltüntetve, hogy milyen eredményre jutottatok. **6 pont**

B. Alkossatok, formális és természetes nyelvezetben egyaránt, egy valid szillogizmust, amelynek alapján igazoljátok a következő kijelentést: *A logika olimpia egyes díjazottjai olyan tanulók, akik eredeti módon oldják meg a tételeket.* **6 pont**

C. Legyen a következő szillogizmus: *Egyes iskolai tantárgyakat nem kedvelnek a tanulók, mivel egyes iskolai tantárgyakat nem aktív módszerek szerint oktatnak, és minden a tanulók által kedvelt iskolai tantárgyat aktív módszerek szerint oktatnak.*

Állapítsátok meg, hogy a fenti szillogizmus vonatkozásában az alábbi kijelentések közül melyek igazak és melyek hamisak (jelöljétek **I**-vel az igazat és **H**-val a hamist):

1. A középső terminus csak az alsó tételben (premissa minor) elosztott.

2. A konklúzió logikai alanya az *egyek iskolai tantárgyak* terminus.
3. A konklúzió részleges tagadó kijelentés.
4. A felső terminus (terminus maior) elosztott a konklúzióban, de nem elosztott a premisszában.

4 pont

D. Adott a következő meghatározás:

A reklám a kereskedelem lelke.

- a. Jelöljete meg egy helyességi szabályt, amelyet megsért ez a meghatározás. **2 pont**
- b. Fogalmazzatok meg a meghatározásnak egy másik helyességi szabályát, a fenti pontban megjelölttől különbözőt, és alkossatok egy olyan meghatározást, amely megsérti ezt a szabályt, meghatározandó terminusként a „*reklám*” fogalmát használva. **4 pont**